

Konsekvensutredning avseende förslag till ändring av bilagan till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011: 153) om ansökan om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammanfattning

Förslaget innebär en justering av Skolverkets föreskrifter om ansökan att anordna särskild utbildning i judiska studier i grundskolan. Justeringen handlar om hur frågan om kostnader ska beskrivas i ansökningsblanketten som finns som bilaga till föreskrifterna.¹ Förslaget syftar till att underlätta för skolhuvudmän att visa att kostnaderna för utbildningen inte överstiger kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen.

Bakgrund

Regeringen beslutade 2011 beslutade förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan. Den särskilda utbildningen syftar till att öka möjligheterna för elever i grundskolan som tillhör den nationella minoriteten judar att fördjupa sina kunskaper om sin minoritets kultur, historia, traditioner och religion.²

Utbildningen omfattar, utöver grundskolans ämnen, ämnet judiska studier som skolans val. Eleverna på den särskilda utbildningen ska som språkval erbjudas undervisning i hebreiska och jiddisch.

För att ge fler elever möjlighet att gå i en skola där judiska studier erbjuds, ska elever från hela landet tas emot. Den skolhuvudman som vill anordna den särskilda utbildningen ska ansöka om det hos Skolverket. Ansökningar beviljas för högst sex läsår i taget. Av 11 § i förordningen³ framgår att Statens skolverk ska godkänna en ansökan om att få anordna särskild utbildning, om

1. utbildningen uppfyller villkoren i förordningen,
2. utbildningen i övrigt uppfyller kraven på utbildning i grundskolan,
3. kostnaderna för utbildningen inte överstiger kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen, och
4. utbildningen bedöms bidra till det i 3 § angivna syftet med den särskilda utbildningen.

¹ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:153) om ansökan om särskild utbildning med judiska studier i skolan med bilaga: Ansökan om att anordna särskild utbildning med judiska studier i grundskolan, punkt 6 Kostnader.

² 3 § förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan

³ 11 § förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan

För att uppnå likvärdighet i undervisningen i judiska studier i grundskolan har regeringen fattat beslut om en kursplan i ämnet judiska studier⁴ och Skolverket har fattat beslut om kunskapskrav.⁵ Från höstterminen 2022 ska en reviderad kursplan börja tillämpas och samtidigt ersätts begreppet kunskapskrav med begreppet betygskriterier. Skolverket fick ett bemyndigande enligt 10 § förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan att fatta beslut om ansökan och ansökans innehåll vilket skedde genom Skolverkets föreskrifter (2011:153) om ansökan om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan.

Sedan den särskilda utbildningen inrättades har endast en huvudman, Stockholms stad, ansökt om och beviljats tillstånd att anordna den.

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

Skolverket bedömer att den ansökningsblankett som ingår som bilaga till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:153) om ansökan om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan inte ger underlag för att jämföra kostnaderna för judiska studier med kostnaderna för annan utbildning hos huvudmannen. Däremot efterfrågas alltför detaljerade kostnadsberäkningar för judiska studier av skolhuvudmännen. Avsikten med den föreslagna förändringen är att förenkla för huvudmännen att ange att kostnaderna för utbildningen inte överstiger kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen och skapa bättre förutsättningar för Skolverket att göra likvärdiga bedömningar av ansökningar från huvudmän.

I förordningen anges att Skolverket ska godkänna en ansökan ”om kostnaderna för utbildningen inte överstiger kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen”. I remisspromemorian (U2011/234/S) om särskild utbildning i grundskolan i judiska studier redovisar regeringen att syftet med förordningens kostnadsvillkor är att begränsa det belopp som en elevs hemkommun måste betala för en utbildning som anordnas av en annan kommun.

I Skolverkets ansökningsblankett står det ”[r]edogör för hur mycket en elevplats i utbildningen bedöms kosta, till exempel kostnader för undervisning, lokaler och inventarier, skolmältider, läromedel och annan utrustning, bibliotek samt elevvård”. I remisspromemorian uppges att den särskilda utbildningen inte bedöms medföra några ekonomiska konsekvenser för huvudmännen, bland annat då den ska vara frivillig att anordna och då den totala undervisningstiden för eleverna inte utökas.

Skolverket gör bedömningen att ansökningsblankettens detaljerade uppräknings exempel på kostnader inte är motiverad utifrån förordningens villkor och resonemangen i remisspromemorian. Ansökningsblanketten riskerar också att göra huvudmännens arbete med ansökan mer komplicerat, tidskrävande och kostsamt.

Det finns heller inte skäl att anta att de exempel på uppräknings som ges i ansökningsblanketten skulle medföra högre kostnader inom den särskilda utbildningen i judiska studier än inom annan utbildning som huvudmannen anordnar.

⁴ Förordningen (SKOLFS 2011:118) om kursplan i ämnet judiska studier i grundskolan

⁵ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:125) om kunskapskrav för ämnet judiska studier i grundskolan

I remisspromemorian dras slutsatsen att den särskilda utbildningen inte bedöms medföra några extra kostnader för huvudmännen, bland annat då den totala undervisningstiden för eleverna inte utökas. Det innebär att det är viktigt att huvudmannen tar hänsyn till att undervisningstiden i ämnet judiska studier finns inom ramen för skolans val, så att man inte räknar dubbla kostnader för dessa elever. Undervisningsgrupperns elevantal varierar mellan ämnen och över tid och det är inte specifikt för den särskilda utbildningen, varför det är något som huvudmannen själv organiserar och kostnadsjusterar internt.

Samtidigt är det förstås möjligt för en huvudman att välja att bedriva undervisningen i judiska studier delvis utanför skolans val, det vill säga genom utökad undervisningstid. Det är varje huvudmans rättighet att organisera utbildningen på sitt sätt och även erbjuda mer undervisningstid än den garanterade undervisningstiden så länge som skollagens bestämmelser följs. Det är idag relativt vanligt att olika skolor erbjuder elever mer än den garanterade undervisningstiden av olika skäl.

Slutligen efterfrågar ansökningsblanketten inte några uppgifter om huvudmannens kostnader för annan utbildning i grundskolan. En redogörelse av kostnaderna endast för den särskilda utbildningen räcker inte för att ta ställning till om villkoret i förordningen är uppfyllt. För att ansökningsföreskrifterna ska motsvara villkoret i förordningen bedömer Skolverket att det viktiga för tillståndsgivandet är att blanketten efterfrågar om kostnaderna för judiska studier inte bedöms överstiga huvudmannens kostnader för annan utbildning i grundskolan. Om detta bekräftas av huvudmannen finns ingen anledning för Skolverket att be om detaljerade kostnadsberäkningar för vare sig judiska studier eller annan utbildning hos huvudmannen. Efter samråd med huvudmannorganisationer och en huvudman konstaterar Skolverket också att det sannolikt är omöjligt för Skolverket att ta fram en entydig mall för hur kostnaderna för den särskilda utbildningen ska beräknas och vilka kostnader för annan utbildning som de ska jämföras med.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

I samråd har det framkommit att den särskilda utbildningen i vissa fall kan tänkas medföra vissa rimliga merkostnader. Det har därför föreslagits att förordningens kostnadsvillkor⁶ skulle kunna ändras till ”om kostnaderna för utbildningen inte *väsentligen* överstiger kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen”. En sådan förändring ligger dock utanför Skolverkets bemyndigande att besluta om. Den löser inte heller de identifierade problemen med att nuvarande ansökningsföreskrifter är alltför detaljerade och att de inte kräver en kostnadsjämförelse mellan judiska studier och annan utbildning.

Skolverket har övervägt att i stället för förändring av föreskrifterna på annat sätt kommunicera de grunder för kostnadsberäkning myndigheten utgår från i bedömningen av en ansökan. På så sätt skulle risken minska att en huvudman lägger stora resurser på att göra onödigt detaljerade kostnadsberäkningar. Kommunikationen skulle också kunna bidra till att kostnadsjämförelsen mellan den särskilda utbildningen och annan grundskoleutbildning hos huvudmännen görs på mer likvärdiga grunder. Myndigheten bedömer att sådana kommunikationsinsatser kan vara bra oberoende av om regelförändringen genomförs eller inte.

Att inte genomföra den föreslagna regelförändringen medför dock att ansökningsföreskrifterna fortsatt inte efterfrågar någon jämförelse av kostnaderna mellan

⁶ 11 § 3 förordning (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan

den särskilda utbildningen och annan utbildning. Föreskrifterna efterfrågar också fortsatt en för hög detaljnivå i huvudmännens kostnadsberäkningar, som inte krävs för Skolverkets möjlighet att fatta beslut. Det kan leda till att försvåra huvudmännens arbete med en ansökan och medföra att de avstår från att ansöka. Det kan också innebära att Skolverket måste avslå ansökningar som identifierar merkostnader som egentligen inte borde hänföras till den särskilda utbildningen. I förlängningen riskerar då färre elever som tillhör den nationella minoriteten judar att erbjudas en särskild utbildning där de får fördjupa sina kunskaper om sin minoritets kultur, historia, traditioner och religion.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Regleringen berör kommunala och enskilda skolhuvudmän som anordnar eller i framtiden kan komma att ansöka om att anordna den särskilda utbildningen med judiska studier i grundskolan. Totalt finns 289 kommunala och 356 enskilda skolhuvudmän i Sverige som har minst en skolenhet med årskurserna 7–9 i grundskolan. Det finns i dag en huvudman som anordnar den särskilda utbildningen med cirka 70 elever på en skolenhet.

Enligt Judiska församlingen i Stockholm finns omkring 15 000 - 20 000 judar i Sverige, varav cirka 6 000 är medlemmar i någon av de judiska församlingar som finns i Stockholm, Göteborg, Malmö och Helsingborg. Judiska föreningar, synagogor och centra finns i fler städer.⁷

4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Skolverkets beslutanderätt grundar sig på bemyndigandet i 10 § förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan.

5. Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Förslaget medför inga nya kostnader, då syftet med regelförändringen tvärtom är att förenkla de kostnadsberäkningar en skolhuvudman måste göra i samband med en ansökan. Förslaget har beaktat barnets bästa och nationella minoriteter på så sätt att förslaget bedöms öka chanserna för elever som tillhör den nationella minoriteten judar att få tillgång till den särskilda utbildningen. Perspektiven jämställdhet och funktionshinder bedöms inte påverkas av förslaget.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Den föreslagna regelförändringen ligger i linje med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, däribland ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Skolverket bedömer att det är angeläget att regelförändringen träder i kraft senast 1 december 2022 då den enda huvudman som i dag bedriver den särskilda utbildningen antas lämna in en ny ansökan senast 15 december 2022. Skolverket bedömer vidare att det är

⁷ <https://jfst.se/judendom-judar/judar-i-sverige/>

viktigt att denna huvudman särskilt informeras om de nya reglerna, men också att det nya regelverket kommuniceras brett till alla skolhuvudmän.

B Kommuner och regioner

Regleringen bedöms inte få några negativa effekter för kommuner eller regioner, då syftet med regelförändringen tvärtom är att förenkla de kostnadsberäkningar en skolhuvudman måste göra i samband med en ansökan.

C Företag

Regleringen bedöms inte få några negativa effekter för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt, då syftet med regelförändringen tvärtom är att förenkla de kostnadsberäkningar en skolhuvudman måste göra i samband med en ansökan. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

D Samråd

Vid ett samråd anordnat av Skolverket den 23 mars 2022 deltog representanter för Sveriges jiddischförbund, Judiska ungdomsförbundet och Paideia folkhögskola.

Vid ett samråd anordnat av Skolverket den 4 maj 2022 deltog företrädare för Stockholms stad.

Vid ett samråd anordnat av Skolverket den 5 maj 2022 deltog företrädare för Friskolornas riksförbund.

Vid ett samråd anordnat av Skolverket den 19 maj 2022 deltog företrädare för Sveriges kommuner och regioner.

E Kontaktperson

Mattias Ludvigsson
mattias.ludvigsson@skolverket.se
08-52733372

Yvonne Hoffmann (efter den 30 augusti 2022)
yvonne.hoffmann@skolverket.se
08-52733936